gen.

MILITAIRE BEPALINGEN VAN DEN VOLKENBOND EN NEDERLANDS TOEKOMSTIGE LEGERORGANISATIE.

VOLKSLEGER OF POLITIELEGER?

DOOR

J. SCHOON
OUD-KAPITEIN DER INFANTERIE

AAN NASIONAL RI
: -
1

AMSTERDAM — P. N. VAN KAMPEN & ZOON

VI 381
2

DE MILITAIRE BEPALINGEN VAN DEN VOLKENBOND EN NEDERLANDS TOEKOMSTIGE LEGERORGANISATIE.

VOLKSLEGER OF POLITIELEGER?

DOOR

J. SCHOON
OUD-KAPITEIN DER INFANTERIE

AMSTERDAM — P. N. VAN KAMPEN & ZOON

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-07-2010
Nomor Induk : 1191/PK-Museum/2010
BIB - ID : 0000-29283360
ITEM - ID : 1208048255
Asal : Museum Pusat

A. HET VERDRAG.

Zij het ook met horten en stooten, zoo nadert de Volkenbond toch langzaam zijn verwezenlijking.

Het grondverdrag van den Volkenbond bevat ontegenzeggelijk de kiem tot eene betere wereldorde. Het sticht een duurzame samenwerking van staten, schrijft beperking van bewapeningen als een hoofdbeginsel voor, verplicht de leden tot arbitrage of beroep op andere volkenbondinstellingen en stelt beginselen voor internationale arbeidswetgeving vast.

Wel is het verdrag nog onvolkomen. Nog was de conferentie te Parijs niet op de hoogte, die een alleen door de groote beginselen gedragen verdrag mocht doen verwachten.

De Nederlandsche Regeering heeft zich intusschen door de onvolkomenheid van het verdrag niet laten weerhouden in de Troonrede te verklaren, dat een wetsontwerp tot toetreding tot den Volkenbond zal worden ingediend, wanneer de totstandkoming daarvan zal zijn verzekerd. Dit bewijst, dat zij in de eerste plaats oog heeft voor de groote beginselen, welke het verdrag bevat. Niet ieder echter in ons land heeft zich nog tot dit hoogere punt van beschouwing weten op te werken, zooals o.a. de uitingen van sommige leden der Tweede Kamer in de V.V. op Hoofdstuk I en VIII der staatsbegrooting voor 1920 en eenige uitlatingen tijdens de Algemeene Beschouwingen bewijzen. Deze leden vreezen de verplichtingen, welke het verdrag ons zal opleggen. Een gelijk standpunt wordt ingenomen in het weekblad De Loods van 11 September j.l.

Wij hebben echter geen groote vrees, dat deze stemmen een nadeeligen invloed zullen hebben op het lot van het door de Regeering in te dienen wetsontwerp.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1e. de geografische ligging,
en 2e. de bijzondere omstandigheden
van het betrokken land.

Deze beide laatste punten geven oogenschijnlijk slechts gemeenplaatsen. Men houde echter voor oogen, dat zij niet alleen de nationale veiligheid betreffen, doch evenzeer de eischen eener gemeenschappelijke wapenactie. Zoo is het mogelijk, dat de organisatie van de weermacht van den defensief gedachten Volkenbond in eenig land een offensief karakter draagt. Terecht zal men opmerken, dat het dus niet uitgesloten is, dat in eenigen staat een leger of een vloot gelegerd is, onevenredig sterker dan leger of vloot van andere staten en dat daarin op zichzelf een gevaar voor den vrede schuilt, waar macht toch wellust is. Dit is mogelijk, doch een juiste keuze van de militair krachtige staten moet hier palleatief zijn. Ook vergete men niet, dat er bij een eventueele wapenactie van den Bond alles aan gelegen is snel en krachtig in te grijpen, teneinde het kwaad, dat de bondsmisdadiger begaat, tot de geringste afmetingen terug te brengen. Een te groote versnippering van wereldleger en wereldvloot nu kan tot te late wapenactie voeren, nadat reeds onherstelbaar kwaad is geschied. In dit licht beschouwd is het niet zoo vreemd, wanneer wij lezen van het voortbestaan van een sterk Fransch leger en van een sterke Engelsche vloot, ook al zouden wij het veiliger achten, dat minder machtige landen tot centra van de wereldstrijdmacht werden bestemd.

Dit punt is van groot belang omdat er logisch uit voortvloeit, dat aan de overige Noord-Europeesche landen — Zuid-Europa, de Balkan en Rusland raken deze streken toch niet zoo na — vermoedelijk geen hooge militaire en maritieme eischen zullen worden gesteld. Wellicht zal Zweden tot steun van Finland mede tegen het Russische gevaar worden bewapend en zal Noorwegen geen leger behoeven; wat blijft echter voor landen als Denemarken, België en Nederland anders over dan aan de landzijde een korte verdediging tegen een Duitschen aanslag, aan de zeezijde bescherming van de havens tegen een onverhoed-

schen aanval totdat de Engelsche vloot ter plaatse kan zijn, hetgeen slechts uren vordert? Aangezien het object bij een Duitschen aanval te land het bezit van onze havens zal zijn, is Nederland, zoowel van de land- als van de zeezijde op kustverdediging aangewezen. Een oorlog in België vertoont bovendien het beeld van een flankbescherming van het in Frankrijk gelegerde deel van het wereldleger.

Nog eens: men mag bij de beschouwing van het bewapeningsvraagstuk niet de omstandigheden voorbijzien, waaronder het zal worden geregeld; voor het tegenwoordige gaat het toch om de vorming in West-Europa van een bolwerk zoowel tegen het thans terneergeworpen Duitsche imperialisme als tegen het Russische gevaar. Over de vraag of dit uitgangspunt juist is willen wij ons echter in dit opstel niet verdiepen.

Voor Nederlandsch-Indië zullen vermoedelijk geheel andere overwegingen bij den Raad van den Volkenbond gelden. Onze koloniën zullen wel een actieve rol te spelen krijgen dan aan ons land in dit deel der wereld wordt opgelegd. Op het punt van vlootorganisatie zullen wellicht de defensie van moederland en koloniën zich moeten vermengen; wat echter de legerorganisatie betreft staan beide deelen geheel op zichzelf.

Dat de samenstellers van het verdrag een open oog hebben gehad voor de mogelijkheden van de toekomst bewijst de reeds even aangehaalde bepaling, dat de bewapeningen in ieder geval elke tien jaar moeten worden herzien.

De Raad van den Volkenbond heeft echter ten aanzien van de vaststelling der bewapeningen geenszins alleenzeggenschap. „Le conseil ..... prépare les plans de cette réduction, en vue de l'examen et de la décision des divers Gouvernements ....". De Raad doet dit, evenals de uitvoering van alle andere bepalingen van de artikelen 1 en 8 na advies van eene permanente commissie, die speciaal daartoe wordt ingesteld. In hetzelfde art. 8 heet het iets verder: „Après leur adoption par les divers Gouvernements ....". Bijgevolg hebben de onderscheidene Regeeringen en niet de Raad het laatste woord. Immers, eerst na de aanneming van de plannen bestaat voor de staten de verplichting om

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van den Volkenbond, genomen met algemeene stemmen van de daarin vertegenwoordigde bondsleden en met de meerderheid van stemmen van de overige bondsleden, wanneer een geschil, hetzij door den Raad, hetzij door partijen voor die Vergadering wordt gebracht (art. 15, 9e al.).

6. Het recht der bondsleden om, wanneer een onder 5 bedoeld rapport slechts door een deel van den Raad wordt aangenomen, te handelen zooals zij dit voor de handhaving van recht en rechtvaardigheid noodig achten (art. 15, 7e al.).

7. de verplichting van alle bondsleden om terstond alle handels- en financieele verbindingen, zoowel van staatswege als van hunne onderdanen te verbreken of te doen verbreken met een bondslid, dat, in strijd met de verplichtingen aanvaard bij de artikelen 12, 13 en 15 (punten 3e t/m 6e hervoren), tot een oorlog zijn toevlucht neemt, en zulks eveneens te doen tusschen de onderdanen van den bondsmisdadiger en die van elken anderen staat, onverschillig of deze al of niet bondslid is, wordende zoodanig misdadig lid van rechtswege beschouwd als hebbende een oorlogsdaad tegen alle overige leden van den Volkenbond bedreven (art. 16, 1e al.).

8. de verplichting van den Raad om in het geval van punt 7 aan de onderscheidene betrokken Regeeringen de sterkten aan te bevelen van de legers en vloten, waarmede de bondsleden zullen bijdragen aan de strijdmachten, die bestemd zijn om de regelingen van den Bond te doen eerbiedigen (art. 16, 2e al.).

9. de verplichting van de bondsleden om in het onder 7 beschreven geval:

a. elkaar onderlingen steun te verleenen, teneinde bij de uitvoering der financieele en economische maatregelen de verliezen en nadeelen daarvan tot een minimum te beperken;

b. elkaar onderling steun te verleenen teneinde weerstand te bieden tegen elken bijzonderen maatregel door het weerspannig bondslid te nemen;

c. maatregelen te nemen teneinde den doortocht van strijdkrachten van elk lid van den Bond, dat aan de

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

gemeenschappelijke wapenactie deelneemt, over hun grondgebied te vergemakkelijken.
(art. 16, 3e al.).

10. de bepaling, dat een lid van den Bond, dat zich schuldig heeft gemaakt aan schending van het verdrag, door stemming van alle andere in den Raad vertegenwoordigde bondsleden kan worden uitgesloten (art. 16, 4e al.).

De door de geciteerde artikelen gevlochten bepalingen op het punt van arbitrage, werking van Raad en van Vergadering laten wij ter zijde. Evenmin achten wij het noodig om een conflict tusschen een staat, bondslid en een staat, niet-bondsld afzonderlijk te bespreken, aangezien dit door de bepalingen van art. 17 tot het geval van art. 16 kan worden teruggebracht.

Beschouwen wij thans de tien bovenvermelde punten in onderling verband nader.

Het zwaartepunt ligt in art. 16 (punten 7, 8 en 9), dat de verplichte wapenactie omvat. Formeel stelt dit artikel de vraag zeer eenvoudig. Men heeft slechts na te gaan of een bondslid zich schuldig heeft gemaakt aan overtreding van een of meer der in de artikelen 12, 13 of 15 vervatte verplichtingen. Zoo ja, dan worden de economische en financieele maatregelen terstond genomen (punt 7) en worden aan de wapenactie voerende bondsleden alle voorgeschreven faciliteiten verleend (punt 9). Zoo neen, dan wordt aan deze voorschriften geen gevolg gegeven. Is elk bondslid hierin, bij gebrek aan eene nadere bepaling, eigen rechter? Uitsluiting van den Bond is de eenige straf, die op onttrekking kan staan (punt 10).

Is tot zoover de gedragslijn van een staat zuiver afgebakend, anders staat het met de deelneming aan eene gemeenschappelijke wapenactie. De Raad van den Volkenbond kan hier slechts aanbevelingen aan de betrokken Regeeringen doen, doch is vrij in de keuze van die Regeeringen. Een pertinente verplichting tot opvolging van deze aanbevelingen bevat art. 16 niet. Ook art. 10 bevat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een dergelijke halfslachtige bepaling; het constateert de verplichting om de territoriale integriteit en de politieke onafhankelijkheid tegen een aanval van buiten te handhaven, maar de Raad heeft slechts het recht om te adviseeren tot de middelen om die verplichting tot uitvoering te brengen.

Leest men vervolgens art. 11 (punt 2), dan schijnt weder een ander licht. Elke oorlog of oorlogsbedreiging gaat den geheelen Bond aan, die de maatregelen moet nemen om den wereldvrede te bewaren.

De geest van het verdrag is echter naar onze meening zóó op te vatten, dat, wanneer er een overtreding van de art. 12, 13 of 15 is begaan, tegenover de aanbeveling van den Bond geen beroep meer bestaat op de achterdeur van art. 16, 2e lid, maar aan de aanbeveling gevolg moet worden gegeven. Niet opvolging toch is een poging om na de verkregen voordeelen van den Bond een onaangename verplichting te ontloopen en herinnert ons sterk aan het door den schrijver van het reeds aangehaalde hoofdartikel in de Loods van 11 September j.l. ten opzichte van den Volkenbond ingenomen standpunt en tevens aan dat van „sommige" leden der Tweede Kamer (V.V. op Hoofdst. I, Begr. 1920).

Nu zal het niet steeds zeer gemakkelijk zijn om te bepalen of een staat op grond van eene bepaling van het verdrag tot bondsactie verplicht is. Er bestaan ongetwijfeld grensgevallen, waarin dit verdrag niet voorziet. Maar wetgeving is een moeilijke arbeid en zelden is er een wet gemaakt, die als modelwerk kon gelden en vroeger of later geen verbetering behoefde. Tot die verbetering moet ieder lid van den Bond bijdragen en wij verwijzen hier dan ook naar de zesde van de door Professor de Louter in de op 24 October j.l. gehouden vergadering van de Vereeniging tot beoefening der Krijgswetenschap verdedigde stellingen, welke luidt:

„Deze aansluiting" (nl. van Nederland bij den Volkenbond) „moet berusten op de overtuiging, dat de aanvanke„lijke grondslagen voor aanmerkelijke verbetering vatbaar

„zijn, en gepaard gaan met het voornemen daartoe krachtig „bij te dragen."

Er kan ook twijfel bestaan aan de onpartijdigheid van den Raad; deze kan toch onder verdenking liggen van de belangen van één bondslid of van een groep van bondsleden te dienen. Wij willen een dergelijk standpunt van dit instituut niet bij voorbaat als ondenkbaar aannemen, maar hebben toch geen groote vrees. Intusschen zal in een dergelijk geval aan de bewijsvoering op grond van art. 12, 13 en 15 ook wel iets haperen.

Wij zijn dan ook van oordeel, dat een aanbevolen wapenactie slechts dan niet mag worden opgevolgd, wanneer men zich gerechtigd acht ook de nakoming van de overige in art. 16 vervatte verplichtingen te weigeren.

Eindelijk vestigen wij nog even de aandacht op art. 15, 7e al. (punt 6). Het zoo sterk bindende verdrag laat hier plotseling, in het zeer wel mogelijke geval dat één der leden van den Raad het met zijne collega's oneens is, aan de willekeur den vrijen teugel. Hier is voorzeker een zwak punt, dat echter niet gemakkelijk is te versterken. Want tenzij men art. 15, 7e al. wijzigt door „eenstemmigheid" te vervangen door „meerderheid' is er geen oplossing denkbaar. Iedere andere wijziging, bij voorbeeld door een meerderheid van slechts $^2/_3$ voor een bindende uitspraak te vorderen, leidt tot dezelfde moeielijkheid. [1]) Hoeveel bezwaren ook bestaan tegen een eenvoudige meerderheidsstemming in zóó belangrijke zaken als aan den Raad zullen worden voorgelegd, toch zou deze misschien boven de bestaande regeling zijn te verkiezen.

Uit bovenstaande beschouwingen moge ten opzichte van eene eventueele gemeenschappelijke wapenactie ons standpunt voor Nederland blijken.

1) Men denke aan de „impasse" van de Amerikaansche Senaat.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

B. VOLKSLEGER OF POLITIELEGER.

Een nader onderzoek eischt het vraagstuk van onze toekomstige legervorming.

Reeds dadelijk stellen wij voorop, dat wij leven in een tijdperk van onzekerheid aangaande onze militaire toekomst. Immers, tot den Volkenbond trad Nederland nog niet toe en derhalve kon onze Regeering ook nog geen plannen ontvangen, die door den Raad werden voorbereid. Wij zouden dan ook daarover de pen niet opvatten, ware het niet, dat wij de politiek der Regeering in dezen afwachtingstijd niet kunnen bewonderen. Bovendien zal zich naar wij lazen binnenkort te Brussel een congres vereenigen, bijeengeroepen door de Association française pour la Société des nations, waartoe ook Nederland is uitgenoodigd en waar onder meer de uitvoering van de militaire bepalingen van het Volkenbondsverdrag een der hoofdpunten van bespreking zal uitmaken. Het vraagstuk is daarmede urgent en eene bespreking overwaard.

De in Nederland tot dusverre vernomen uitlatingen kan men verdeelen in die van:

degenen, die in onzekerheid over de toekomst, het bestaande maar niet willen veranderen en hoogstens enkele consessies willen doen op het punt van eerste-oefeningstijd en andere onderdeelen, concessies, die meer strekken om gevaarlijke monden te stoppen dan dat zij een welomlijnd plan verraden; dit is het regeeringsstandpunt;

de weerbaarheidsmannen, die, instede van beperking van bewapeningen, uitbreiding daarvan voorstaan en vruchtbaar zijn in imprecaties tegen den Volkenbond; dit standpunt culmineerde in het Weerbaarheidscongres;

de ontwapenaars à outrance, die alles willen afschaffen en, wanneer dit geen kans van slagen heeft, zonder zorg voor de gevolgen, overal knagen waar zij denken dat dit succes belooft; hier geldt de leuze: geen man en geen cent;

de voorstanders van een vrijwillig politieleger instede van een volksleger, die uit den wereldoorlog de les hebben getrokken, dat de mentaliteit van een militair geheel georganiseerd volk de grootste bedreiging voor den wereldvrede is; wij wijzen hier op het artikel van den militairen medewerker van de Haagsche Post in het nummer van 13 September j.l.

De deferentie voor onze Regeering gebiedt ons haar standpunt tot uitgangspunt van onze beschouwingen te kiezen.

De Troonrede begint de oplossing van het defensievraagstuk te verschuiven naar het oogenblik, waarop aangaande de door den Volkenbond beoogde regeling meer zekerheid zal bestaan. Uiteraard konden wij van de Troonrede, die slechts voornemens aanstipt, geen nadere verklaring op dit punt verwachten. Zij wordt ons intusschen niet onthouden. De eerste vier alinea's van § 1 van de M. v. T. op de Ontwerp-Oorlogsbegrooting voor 1920 bevatten daartoe een weinig geslaagde poging.

Toen wij deze regels eerst oppervlakkig lazen dreigde ons een gevoel van medelijden te bekruipen met den Minister van Oorlog, die blijkbaar gebukt gaat onder zijn vervlogen hoop op eene ontwapening, waaraan hij in Nederland zoo gaarne zijn naam had verbonden.

Doch bij nadere beschouwing komt het ons voor, dat deze bewindsman zich op weinig goede gronden tot droefheid heeft doen stemmen.

In de eerste plaats treft het ons, dat Z. E. zich als ontwapening heeft gedacht wat door elk ernstig volkenbondsman nooit anders dan als beperking van bewapening en, om een up to date uitdrukking te gebruiken, als een wereld-distributie van bewapeningen is voorgesteld. Nòch President Wilson, nòch Lord Robert Cecil, nòch Professor van Vollenhoven, nòch eenig ander wegbereider van den Volken-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bond hebben zich ooit zoozeer in de wolken begeven, dat zij eene algemeene ontwapening mogelijk achtten. De ministerieele desillusie kunnen wij dan ook slechts toeschrijven aan een eenigszins kinderlijken toekomstdroom.

Maar in de tweede plaats is sinds het voorjaar 1919 het Volkenbondsverdrag tot stand gekomen. Dit verdrag bevat onder meer de bepalingen voor beperking van bewapeningen, alsmede de vreedzame oplossing van geschillen, die wij hierboven beschouwden.

Sinds de Minister zich aan illusies overgaf is dan ook naar onze meening een wijziging ten goede ingetreden en de leden der Tweede Kamer, die in het V.V. betreffende Hoofdst. VIII vragen wat dan eigenlijk nu bekend is dat de Minister in het voorjaar niet wist, drukken zich nog zeer zacht uit.

Via de vaststelling van het feit, dat de Volkenbond ons zekere militaire eischen zal blijven stellen, komt de Minister dan tot de belangwekkende mededeeling, dat de ligging van ons land zoodanig is, dat wij gevaar blijven loopen in een conflict tusschen aangrenzende rijken te worden betrokken.

In de verdere redeneering is dan langen tijd van den Volkenbond geen sprake meer en, dit lastige spook verdwenen, beweegt zich het betoog in bekende banen, waarin men zich dadelijk thuis gevoelt als om een gezelligen ouderwetschen haard.

Met de mededeeling, dat de Regeering zeer bepaald van oordeel is, dat Nederland eene weermacht moet behouden tot:

1e. verdediging van zijn onafhankelijkheid;

2e. bescherming van de integriteit van zijn grondgebied;

3e. handhaving van zijne staatsorde;

en 4e. bewaring van de inwendige rust;

zegt de Minister den Volkenbond vaarwel en toovert ons voor oogen het beperkte volksleger van 1914 met een eenigszins verminderden eerste-oefeningstijd, zonder blijvend gedeelte, met een meerploegenstelsel, een geconcentreerde recrutenopleiding en op den langen duur eene vermindering van beroepskaders. Het komt dus neer op eenige concessies met politieken bijsmaak aan de voorstanders van het Zwitsersche volslegerstelsel, concessies, die de Minister echter niet van zins was te doen uitvoeren, want.... het voornemen om het daarheen te leiden, dat het nieuwe stelsel reeds in 1920 in werking kon treden, achtte de Minister onuitvoerbaar, omdat de Volkenbond, dien wij van het tooneel verdwenen waanden, te elfder ure weer wordt opgevoerd in den rol van kapstok, waaraan Z. E.'s mooie plannen worden opgehangen. De Volkenbond zou ons toch wel eens een ander stelsel kunnen opleggen dan dat, waarin de Minister alle heil voor de naaste toekomst ziet, en dit zou tot herhaalde veranderingen leiden, die eene verwarring zouden doen ontstaan, *waarvoor de Minister de verantwoordelijkheid niet zou durven aanvaarden* [1]).

Wanneer men zich nu voor oogen stelt, dat in de krijgvoerende landen *tijdens den oorlog* legers werden uitgebreid, uit den grond gestampt en georganiseerd (zie speciaal Engeland), dan is men geneigd voor verwarring in vollen vredestijd niet te zeer bevreesd te zijn. Doch hierin willen wij ons niet verdiepen. Waar het op aan komt is, dat het anderhalve bladzijde lange rencontrespelletje met den Volkenbond slechts diende om te betoogen, dat de Minister eenige wijzigingen, die hij had uitgedacht, niet tot uitvoering wenschte te brengen.

De Tweede Kamer heeft zich gelukkig door deze cirkelredeneering van den Minister om den bestaanden toestand niet in de luren laten leggen en dien bewindsman de les gelezen op een wijze, die aan duidelijkheid niets te wenschen overlaat.

En het succes was dan ook groot! Want op grond van het vage argument, dat nu ineens de internationale toestand zich wel aldus heeft afgeteekend, dat een voorstel tot uitvoering van de door den Minister beschreven organisatie tegen het voorjaar 1920 kan worden tegemoetgezien, maakt de Regeering in het V.V. betreffende Hoofdstuk I op het front van zijne reorganisatieplannen een frontverandering van 180°.

---

1) Wij cursiveeren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het was dan ook tijd! Want feitelijk had een belangrijk deel der Kamer den Minister het vertrouwen opgezegd, en bovendien kon er moeielijk twijfel bestaan aan de homogeniteit van het Kabinet op het punt der defensie, ook al stelde de Kamer daarover voor de zekerheid nog een vraag. [1])

De zonder verdere toelichting in millioenen medegedeelde bezuiniging heeft olie op de golven gegoten. Vaag kent men een reorganisatieplan en bovendien is bekend, dat de lichting 1920 in elk geval in haar geheel zal moeten opkomen.

Dit is in het kort weergegeven de stand van zaken. Wij nemen dezen thans tot uitgangspunt van onze verdere beschouwingen.

Zooeven vermeldden wij reeds, dat de Regeering zeer bepaald van oordeel is, dat een leger moet blijven bestaan. Leggen wij nu de motieven, waarop de Regeering deze meening grondt naast de overwegingen, welke de Raad van den Volkenbond bij hare vaststelling van de aan ons land op te leggen bewapeningen moet doen gelden, dan blijkt het volgende.

De verdediging van onze politieke onafhankelijkheid en van onze territoriale integriteit is zaak van alle leden van den Bond. Voor deze beide eerste der door de Regeering genoemde doeleinden wordt dus niet uitsluitend eene nationale weermachtsorganisatie gevorderd, doch wordt een internationale weermacht in het leven geroepen en gedistribueerd.

De staatsorde kan worden bedreigd, hetzij van buiten, bijv. door een Spartacistisch geworden Duitschland, hetzij van binnen. De eerste bedreiging neemt den vorm aan van een aanslag op onze politieke onafhankelijkheid; wij twijfelen niet of in zoodanig geval zal door den Bond aanleiding tot een bondsactie worden gevonden. Wordt echter de staatsorde van binnen bedreigd, dan gaat de aan de weermacht toegedachte taak over in bewaring van de inwendige rust, als vierde bestaansgrond voor een weermacht genoemd.

Tegenover de meening van de Regeering, dat een mindere sterkte van ons leger dan 200.000 man voorloopig niet

1) Dit bleek ten overvloede bij de mondelinge algemeene beschouwingen.

mogelijk zal zijn, stellen wij de door ons hierna uiteen te zetten meening, dat in de tegenwoordige omstandigheden, die toch tot uitgangspunt zullen dienen voor de door den Raad uit te werken werelddistributie van bewapeningen, een leger van grootere sterkte dan 25.000 à 30.000 man absoluut niet noodig is. Eveneens stellen wij ons voor hierna te betoogen waarom, zelfs wanneer men vóór de plannen van den Raad loskomen, steeds over 200.000 man wenscht te kunnen beschikken, niet de lasten noodig zijn, die de Regeering het land blijkens de Begrooting voor het leger wil opleggen. Ten slotte zullen wij ook ten aanzien van de bewaring der inwendige rust eene andere meening doen kennen dan de Regeering daaromtrent schijnt te koesteren.

Alvorens daartoe over te gaan mogen wij nog eenige woorden wijden aan verschillende stroomingen, die hier te lande op defensiegebied bestaan en die wij reeds even vermeldden.

Een bondgenoot vindt de Regeering in den medewerker van de Nieuwe Rotterdamsche Courant, die zijne beginselen in een viertal artikelen uiteenzet (30 Sept.—4 Oct. j.l.). [1]) Het eenige verschil is, dat deze schrijver een nog verdere nadering tot het Zwitsersche stelsel voorstaat en bovendien een ingrijpende wijziging in het vestingstelsel wenscht, waarover de Regeering niet spreekt. Hij wil toch de binnenverdediging van de Vesting Holland met de Stelling van Amsterdam doen vervallen.

De N. R. Ct. breekt in deze artikelen een lans voor de volkslegers, doch het eigenaardige is, dat zij er de bezwaren zeer wel van schijnt te gevoelen. Immers, zij roept wee over dengene, die dit geduchte machtsmiddel in de toekomst zal misbruiken en voorspelt hem het lot van het eerste Keizerrijk en van het juist verslagen Duitschland, die beide daaraan ten gronde gingen. Zeer wel, doch heeft zij ook gedacht aan het nameloos leed en aan de groote materieele en moreele ellende, die deze straf over de geheele menschheid brengen zal en heeft zij er zich rekenschap van gegeven,

1) Een vijfde artikel, dat niet veel nieuws brengt, is er intusschen bijgekomen (N. R. Crt. van 20 November 1919 Avondblad, getiteld „Legerhervorming").

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat de Volkenbond juist beoogt een dergelijke ellende te voorkomen?

Het reeds aangehaalde artikel in de Haagsche Post van 13 September j.l. getiteld: „Volkslegers" is op dit punt leerrijk. De schrijver zegt daarin onder meer: „Het is de „groote vraag of men in de groote rijken zal inzien, *dat „men met de vorming van de enorme volkslegers op den ver- „keerden weg is.*

Nog slechts weinige jaren geleden hebben wij in de Vragen des Tijds (November 1916) in den breede uiteengezet, dat wij voor de toekomst geloofden in de noodzakelijkheid van een volksleger met algemeene dienstplicht voor Nederland en wij zouden vreemd hebben opgezien, wanneer men ons toen onze meeningsverandering zou hebben voorspeld. Doch, hoewel wij nooit aan eene overwinning van de centrale mogendheden hebben geloofd, geleek eene ineenstorting, zooals wij die thans hebben aanschouwd, weinig waarschijnlijk. Wilson's stem klonk ons dan ook in dien tijd als ver verwijderde toekomstmuziek. Een niet beslissend verslagen Duitschland toch zou nooit voor de Volkenbondsgedachte toegankelijk zijn geweest.

Doch dit alles is veranderd en Wilson deed te Parijs zijn Volkenbondsverdrag, zij het ook onvolkomen, aanvaarden.

Wat wij van de volkslegermannen, waartoe wij ons ook eens mochten rekenen dan ook niet kunnen begrijpen is, dat zij terwille hunner propaganda de Volkenbondsgedachte op alle wijzen trachten te verstikken en verdacht te maken. Het triumviraat Ons Leger, Onze Vloot en Volksweerbaarheid heeft aan zijn verzet een bijzonderen luister trachten bij te zetten door het in September gehouden Nationaal Congres voor de weerkracht van het Nederlandsche volk. Wel begon het blijkbaar den voorzitter een oogenblik te dagen toen hij Professor Sleeswijk's qualificatie van den Volkenbond gispte (deze vroegere Toekomstredacteur sprak namelijk van „boerenbedriegerij"), doch na de met instemming begroete meer parlementair gehouden rede van Professor Eigeman en na de nog recente uitlatingen over den Volkenbond door den voorzitter zelf, vatten wij die terechtwijziging niet als zeer ernstig op. Generaal Snijders schrijft toch in de Augustus-aflevering van Ons Leger in het aangezicht van art. 8 van het Volkenbondsverdrag:

„En waarom moet de Volkenbond uitmaken, hoe wij onze „eigen weerbaarheid zullen verzekeren; zijn wij reeds zóó „diep gezonken, dat wij niet meer zelf zouden mogen be- „slissen, wat voor de handhaving van ons zelfstandig volks- „bestaan en onze politieke vrijheid noodzakelijk is te achten?"

Wij sparen den lezer de rest. Doch welk een averechtsche opvatting van de nieuw ontluikende wereldorde!

Nu heeft Victor Hugo eens geschreven: „Les voix des grands disparus sont les plus impérieuses." Men wachte zich dan ook den invloed van den als Opperbevelhebber ontslapen oud-Generaal Snijders te onderschatten. Naar onze meening is hij na en door zijn op zoo weinig sympathieke wijze opgedrongen ontslagaanvrage en zijne apotheotische verheffing tot voorzitter van Ons Leger eerst tot macht geraakt. Zijn scherpe pen, zijn groote redenaarsgave en zijn bijzondere geestkracht maken hem als voorzitter van Ons Leger tot een reactionaire macht, die best in staat is om een aan oude denkbeelden vastgeklonken Minister van Oorlog te beinvloeden. Zeiden wij niet reeds, dat de Minister eerst in zijn element komt, wanneer hij in zijne Memorie van Toelichting den Volkenbond met een hoofdknik heeft ter zijde gesteld?

Doch laten wij thans de verschillende stroomingen rusten en liever de beantwoording zoeken van twee concrete vragen:

Ie. Hoe moet een Nederlandsche Bondscontingent er uitzien?

IIe. Wat moet gebeuren in afwachting van de vaststelling van het door Nederland te vormen contingent van den Volkenbond?

Ie.

Uit het voorgaande moge blijken, dat bij de formuleering van onze denkbeelden over sterkte en samenstelling van een Nederlandsch bondscontingent, de volgende gedachten tot grondslag dienen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

a. in tegenstelling met de bij verschillende leden van de Tweede Kamer door den Minister van Oorlog gewekte vrees als zou de Raad van den Volkenbond ons zware militaire eischen stellen, verwachten wij, dat aan Nederland slechts een zwak leger zal worden aanbevolen.

b. dit leger zal bij de tegenwoordige politieke constellatie slechts behoeven te dienen tot passieve verdediging van onze kustlijn tegen een aanval uit het Oosten.

Duitschland is een republiek geworden, en in een republiek zijn nu eenmaal de imperialistische tendenzen minder sterk dan in een monarchie. Bovendien is het een sociaal-democratische republiek en heeft de reactie door de nog steeds voortgaande onthullingen welhaast het weinige krediet verloren, dat zij nog bezat.

Aan Duitschland is de vloot ontnomen en het enorme volksleger is vervangen door een beroepsleger van 100.000 man; voor dit land is dit zoo weinig, dat men zich daar reeds heeft gevleid met de hoop, dat de vroegere vijanden zelve het als politie en bescherming tegen het Russische gevaar onvoldoende zouden achten, hetgeen intusschen niet het geval is geweest.

Terloops merken wij hier op, dat de Nederlandsche Regeering zich niet verantwoord acht dit nieuwe Duitsche leger eventueel met minder dan 200.000 man te bestrijden, niettegenstaande vroegere Regeeringen dezelfde sterkte voldoende achtten om op te treden in een tijd, dat Duitschland een millioenenleger bezat en de sterkste militaire macht in Europa was en Nederland, mocht het als België zijn overvallen, nog minder dan dat land op spoedige militaire hulp had kunnen rekenen.

De in de dagbladen verschijnende berichten wijzen er voorts op, dat Frankrijk vermoedelijk het grootste deel van de in dit deel der wereld te organiseeren landmacht van den Volkenbond zal bijeenbrengen. De commissie uit de Fransche Senaat stelt voor een leger, bestaande uit 150.000 vrijwilligers (onderofficieren en soldaten), aangevuld met 20 lichtingen van 200.000 man met éénjarige dienstplicht,

zoodat in vredestijd 350.000 man onder de wapenen zullen zijn en Frankrijk steeds 3, 5 à 4 millioen man op de been zal kunnen brengen.

Zooals hierna zal blijken wenschen wij in den Volkenbond de volkslegers niet te doen voortbestaan. Wij zouden dan ook liever in Frankrijk een zuiver vrijwilligersleger zien ontstaan van geringere oorlogssterkte. Een legermassa van 3, 5 à 4 millioen man is toch wel overdreven als de naaste buurman, waartegen het voornamelijk in het leven wordt geroepen, slechts 100.000 man mag bezitten. Een zóó groot leger zal nooit geheel ten strijde behoeven te trekken en onttrekt telken jare 200.000 van de beste werkkrachten aan een menschenarm land.

Of echter een voorstel van de uit den aard der zaak meer conservatieve Senaat ongewijzigd zal worden aangenomen, mag ten sterkste worden betwijfeld. Geheel tot „Duitsche" verhoudingen zal het Fransche leger zeker niet worden teruggebracht en wij zouden dit niet wenschen ook. De Volkenbond zal toch in de verschillende deelen der wereld de beschikking moeten hebben over een macht, die ook bij een algemeenen strijd der leden met nadruk den bondsvrede weer kan herstellen en hem daardoor in de gelegenheid stelt het ontstane geschil op te lossen en ook eene juiste opvolging van zijn uitspraak te verzekeren. Strategische redenen dwingen daarbij tot eene plaatselijke samentrekking van krachten. Zou de geheele wereldbewapening eenvoudig ponds pondsgewijze over alle staten worden verdeeld, dan zouden wij terugkeeren tot de tijden dat het lot der wereld niet door millioenen doch door tienduizenden werd beslist.

Nu schreven wij reeds, dat wij er de voorkeur aan zouden geven wanneer minder machtige staten dan Frankrijk tot centrum van samentrekking der wereldstrijdmacht werden bestemd. Maar wij hebben te weinig reden om voor het tegenwoordige bij het juist nationaal bevredigde Frankrijk imperialistische neigingen te veronderstellen dan dat wij daarin tegen een onevenredig sterkere Fransche strijdmacht groote bezwaren kunnen zien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor de Fransche wereldstrijdmacht uit zullen de overige West- en Zuid-Europeesche legers voorhoeden moeten vormen tegen de steeds onrustige streken in Oost-Europa en den Balkan. Daartoe kunnen dan legers als het Duitsche dienen.

Nederland en België echter zijn door hunne ligging tot het onderhouden van dergelijke voorhoedelegers niet aangewezen. Zij behoeven slechts te zijn bewapend in verband met eventueele gebeurtenissen in West-Europa. Moge België, zooals wij reeds zeiden, een rechtstreeksche flankdekking van het Frnsche leger hebben te vormen, in Nederland met zijne ten opzichte van Frankrijk meer excentrische ligging, diene het leger slechts tot in tact houden van de kustlijn en in die functie tevens tot voorhoede van een eventueel op onze kust te landen wereldstrijdmacht.

Het Nederlandsche leger moet dus het Duitsche kunnen weerstaan gedurende een tijd, die voldoende is om een bondsleger tot hulp te doen oprukken. Het allerhoogste maximum van onze legersterkte zal derhalve zijn 100.000 man, de sterkte van het Duitsche leger.

Maar dit maximum zouden wij niet gaarne bereikt zien. Immers, de kans dat Duitschland zijne geheele strijdmacht tegen ons zou kunnen keeren, is uitgesloten. Een optreden tegen ons land zal steeds gepaard moeten gaan met sterke detacheeringen tegen België en Frankrijk, zoodat het zeer de vraag is of het ons ooit zou kunnen bestrijden met een leger van grootere sterkte dan de 25.000 à 30.000 man, die wij voor Nederland voldoende achten. Steunende op de sterke Nieuwe Hollandsche Waterlinie en, bij een aanval in de richting van Vlissingen, op de Zeeuwsche stroomen, zal dit leger het lang genoeg kunnen uithouden. Zooals de N.R.Ct. zeer terecht opmerkt, is een binnenverdediging van de Vesting Holland dan niet meer noodig, zoodat onze hoofdlinie eindelijk eens behoorlijk kan worden ingericht. Tot dusverre was zij toch steeds het stiefkind, terwijl de meer moderne Amsterdamsche stelling jaarlijks groote sommen vroeg.

Bij de samenstelling van ons bondscontingent zal men

wellicht de vrije keuze behouden tusschen een militieleger en een vrijwilligersleger. Het staat niet vast, dat de Volkenbond een bepaalde recruteeringswijze zal aanbevelen.

Doch ook geheel vrij zijnde zouden wij niet anders dan een vrijwilligersleger wenschen, ook al hebben wij geen vrees voor imperialistische Nederlandsche neigingen.

Wat onze volkenbondsverplichtingen betreft is de wijze van recruteering vrij onverschillig, mits eene snelle mobilisatie en concentratie zijn verzekerd. Anders staat het echter met de ook door de Regeering genoemde taak: bewaring van de inwendige rust.

Het is hier de plaats om een incident uit het afgeloopen voorjaar op te halen, dat velen zal zijn ontgaan en door anderen wellicht is vergeten.

De Vereeniging tot beoefening van de Krijgswetenschap hield op 29 April j.l. eene vergadering over de toekomstige Nederlandsche weermacht. Als gast was o.m. uitgenoodigd de voorzitter van Ons Leger, de gepensionneerde Generaal Snijders.

Bij het debat deed een der jongere officieren als zijne meening kennen, dat de bewaring van de inwendige orde en rust niet aan een volksleger moest worden opgedragen, maar dat de vrijwilligerskorpsen (Marechaussee, Koloniale Reserve en zich aanmeldende vrijwilligers) met die taak moesten worden belast. „Hoe" vroeg hij „kan een leger" (hij bedoelde een volksleger) „één van zin en één van geest „zijn, wanneer het zich een dergelijke taak opgedragen „ziet?"

Het antwoord op die vraag was een verontwaardigde speech van Generaal Snijders, waarin het volgende: „Wan„neer men daarbij gaat vragen, of zij, die tot het leger „behooren, wel genegen zijn tot de vervulling van die „taak mede te werken, dan is men reeds op een verderfe„lijk pad! Ieder staatsburger moet daartoe medewerken, „ongeacht de politieke partij, die aan het bewind is."

Het applaus, dat op 's Generaals rede volgde, ontnam ieder en ook ons den lust om in die vergadering het debat voort te zetten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Maar nu willen wij toch het volgende in herinnering brengen. In het najaar van 1918 was het leger nog gemobiliseerd en gereed om binnen enkele dagen te velde te gaan. De kans op een veldtocht was klein, want Duitschland was verslagen.

Toen braken ook hier te lande revolutionnaire stroomingen baan. Er ontstond onrust en vrees, dat eene minderheid ergens een succesvollen aanslag op het wettig gezag zou doen. Waarom die vrees, waar het leger toch gereed was? En het antwoord is: omdat het publiek meende, dat het leger door zijne samenstelling niet voor de bewaring van de inwendige orde en rust mocht worden vertrouwd.

Allerwege vormde de burgerij uit de betrouwbare elementen burgerwachten tot steun van het wettig gezag.

En de revolutionnaire beweging liep op niets uit, niet omdat het leger er was, want dat was er ook toen de beweging werd op touw gezet, maar omdat de burgerij zichzelf ter verdediging van de wettige staatsorde aangorddie.

Maar wat deed de Regeering?

De Regeering steunde de burgerwachtbeweging, gebruikte kundige officieren voor hare organisatie en zorgde voor bewapening en oefening. Voorts nam zij de wapenen van de verlofgangers in en de patronen van de gemobiliseerde troepen.

Daarom dachten wij, dat de Regeering de meening van Generaal Snijders niet deelde, tot de M. v. T. betreffende Hoofdstuk VIII ons leerde, dat de Regeering anders spreekt dan zij handelt.

Wij staan volkomen aan de zijde van den luitenant, die anders durfde denken dan Generaal Snijders. En wij willen dat nader toelichten ook.

Een volksleger kan nooit een deel van de natie vertegenwoordigen. In een volksleger moet tot uiting komen de eensgezinde kracht van het geheele volk, waaruit het is samengesteld. Zij, die tot een volksleger behooren, komen daarin door wettelijken dwang, niet vrijwillig, dus niet met het voornemen de zittende Regeering door dik en dun te dienen tegen eigen politieke overtuiging in, tegen vrienden,

bloed- en geestverwanten. Slechts dan kan op de zoo hoog noodige moreele kracht van een volksleger worden gebouwd, wanneer het wordt gebruikt voor doeleinden, waarin de natie zich als geheel partij stelt. En dit is slechts mogelijk tegen een vijand van buiten de grenzen en dan nog in een absoluut verdedigbare zaak.

Er is echter meer. Steeds is Nederland er prat op gegaan het bolwerk te zijn voor persoonlijke en politieke vrijheden. Algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen kwam en komt tot stand. Het stelsel der Evenredige Vertegenwoordiging legt voorts den nadruk op de partijpolitiek, neergelegd in de partijprogramma's, die iedereen te lezen krijgt. Men voedt het volk dus op in pal staan voor eigen politieke overtuiging en zou het nu willen dwingen om elke politieke richting te verdedigen, die toevallig op het kussen zit?

Het eischen van een dergelijke „Kadaverdisziplin" achten wij een miskenning van de feitelijke toestanden, onmenschelijk en een slag in het aangezicht van onze politieke instellingen en vrijheden.

Wij deelen dan ook niet de meening van Generaal Snijders, „dat men dan maar gehoorzamen moet". En wij betreuren het, dat hij in deze zaak het gewicht van zijn persoonlijkheid heeft doen gelden.

Onze slotsom is, dat een volkslegertype voor een Nederlands bondscontingent niet noodig is. En bovendien achten wij het niet gewenscht, omdat dan naast een volksleger een ander orgaan voor de bewaring van orde en rust noodig is, hetgeen tot een oneconomische organisatie leiden moet. Dit orgaan toch zal heel wat sterker moeten zijn wanneer door het leger geen bijstand kan worden verleend.

Het bondscontingent wenschen wij derhalve geheel uit vrijwilligers te doen bestaan.

Nu is het verre van ons om ons hier te verdiepen in eene detailorganisatie van een zoodanige strijdmacht. Dit kan met gerustheid aan de legerleiding worden overgelaten. Slechts enkele zaken willen wij aanstippen.

Het leger moet economisch worden georganiseerd. Derhalve moet worden afgestapt van de tegenwoordige eischen,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat een groote hoeveelheid materieel in vredestijd moet worden opgelegd. Dit mag slechts gebeuren met die zaken, die bepaald voor den vredesdienst noodig zijn en bij mobilisatie niet op andere wijze zijn te krijgen; ook is dit meer dan tot dusverre mogelijk, omdat het leger tot zooveel geringer afmetingen zal zijn teruggebracht.

Bovendien blijft er een vraagstuk van het allergrootste belang over: hoe moet de vredesdienst worden geregeld?

Bij de vermelding van een vrijwilligerslegers haalt toch ieder zich onwillekeurig de oude huurlegers voor oogen met hunne demoralisatie, die hen maakte tot een publiek gevaar, wanneer zij niet te velde stonden.

Hiertegen moet en kan worden gewaakt. Zij, die in het leger dienen, moeten daarin een nuttigen werkkring vinden. Met soldaten, die tien jaar dienen, kunnen niet dagelijks oefeningen worden gehouden. Dit is reeds tijdens de mobilisatieperiode bij ons volksleger gebleken.

Voor een deel is het leger uit den aard der zaak noodig voor zuiver militair werk. In de eerste plaats omvat dit de opleiding van de nieuwe recruten. Bij eene legersterkte van hoogstens 30.000 man met tienjarig dienstverband zullen elk jaar ruim 3000 recruten moeten worden geoefend. Bovendien moeten kaderopleidingen worden gehouden. Een en ander legt beslag op een deel der beroepskaders, die daartoe in opleidingsscholen waren bijeen te brengen, welke opleidingsscholen in oorlogstijd als depots blijven bestaan. De eerste-oefeningstijd behoeft niet te zeer te worden beperkt; bij 1½ à 2 jarig verblijf in deze scholen kan de soldaat tot een „all round man" worden gemaakt, hetgeen bijzondere opleidingen, zooals die thans bij ons noodig zijn (stormtroepen, handgranaatwerpers, bediening van bijzondere technische hulpmiddelen enz.) kan doen ontberen. Na het eerste opleidingsjaar kunnen de meeste manschappen in de oorlogsorganisatie medetellen.

Na den eerste-oefeningstijd wordt in het eigenlijke leger natuurlijk de militaire geoefendheid onderhouden, echter zonder militaire bezighouderij. Dit kan gebeuren door periodieke oefeningsperiodes, manoeuvres, zoo men wil, waarin

onder omstandigheden, die den oorlogstoestand zooveel mogelijk nabij komen, ingespannen wordt gewerkt. Gedurende deze periodes worden alle verdere bezigheden der troepen onderbroken. Nieuwe wapens, moderne technische hulpmiddelen enz. worden in die tijden aan het leger bekend gemaakt.

Een tweede taak van het leger is de politiedienst, dien wij reeds als een der doeleinden van een strijdmacht vermeldden. Deze dienst vereischt in de eerste plaats een politioneele opleiding. Aan het personeel, dat daartoe in aanmerking wenscht te komen, moeten hooge eischen worden gesteld. Daartegenover zullen extra toelagen aan de politietroepen tot prikkel moeten dienen om zich voor opleiding aan te melden. Minder geschikt blijkende elementen kunnen weer naar het leger worden teruggezonden. De goeden gaan na hunne opleiding over naar de troepen, die den practischen politiedienst verrichten. De gaten door dit personeel in het leger gelaten, behoeven niet te worden aangevuld; bij mobilisatie toch kan door een reserveplicht van enkele jaren voor het op sterkte brengen van het leger worden zorg gedragen, waardoor ook de politiedienst niet wordt ontwricht.

De uit het leger gevormde politietroepen nemen den taak over van de Koninklijke Marechaussee en van de Rijksveldwacht. Reeds lang is de marechaussee èn door getalsterkte, èn door organisatie en uitrusting onvoldoende om in alle behoeften te voorzien. Eene verdrievoudiging van de sterkte is zeer zeker geen overdreven eisch. Bovendien kan de rendabiliteit van het wapen door de toevoeging van betere hulpmiddelen, zoowel van bewapening als voor verplaatsing, sterk worden opgevoerd. Wij noemen hier slechts mitrailleurs, handgranaten, licht geschut, automobielen en motorrijwielen.

Achter de versterkte rijkspolitie vormt als voorheen het leger een orgaan voor bijstand.

Doch ook hiermede is voor het geheele leger nog geen nuttigen arbeid gevonden.

Als verdere bezigheden noemen wij: Lichamelijke volks-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

opvoeding en het aanleeren en uitoefenen van ambachten, alsmede het ontvangen van onderwijs.

Evenals in het Engelsche vrijwilligersleger moet ambachts- en gewoon onderwijs aan den soldaat worden gegeven. Dit vereischt geen speciale militaire werkplaatsen en scholen, doch geschiede door overeenkomsten met bestaande ambachtsscholen, scholen voor gewoon en uitgebreid lager onderwijs en wellicht ook middelbare en handelsscholen. Bovendien kan, wanneer daartoe vraag bestaat, geoefend personeel worden werkzaam gesteld in ateliers en fabrieken, gedurende welken tijd de werkgever een deel der bezoldigingsverplichtingen van den Staat overneemt.

Aan dit onderwijs moet aansluiten een handig geleid en goed ingelicht plaatsingsbureau, zoowel voor de tewerkstelling zelf als voor het verschaffen van betrekkingen aan personeel, dat na volbrachten diensttijd het leger verlaat (capitulantenstelsel). Het streven moet zijn den werkgevers met verlangen te doen uitzien naar den tijd dat weer legerpersoneel wordt ontslagen.

Ten slotte de lichamelijke opvoeding. Het mag wel vanzelf spreken, dat in het leger aan de lichamelijke ontwikkeling van den soldaat groote zorg moet worden besteed. Dit geschiede voor de best aangelegden niet alleen practisch, doch evenzeer theoretisch. Deze personen zijn de aangewezen onderwijzers en voorgangers bij de lichamelijke opvoeding van de jeugd. Zij kunnen in het bijzonder op het platte land, waar als regel de scholen geen speciaal onderwijzer in de gymnastiek bezitten, worden werkzaam gesteld. In die functie is dan echter niet de Minister van Oorlog, doch de Minister van Onderwijs hun chef. Dit zal zeker een vrij goedkoope opleiding worden, want instede van onderwijzerssalarissen zal het Departement van Onderwijs slechts toelagen hebben uit te betalen. Want ook hier zal weer geldelijk voordeel tot prikkel moeten dienen.

Dat goede bezoldiging, gezonde huisvesting en voeding, eene kleedzame uniform, de noodige vrijheid voor huwen en het dragen van burgerkleeding buiten dienst, goed en gezellig ingerichte ontspanningslokalen voor de ongehuwden en zorgvuldige geestelijke verzorging naast nuttige bezigheid tot het onderhouden van een uitstekenden geest in het leger moeten medewerken, behoeft wel geen betoog.

Ziedaar onze denkbeelden aangaande de inrichting van een Nederlandsch vrijwillig bondscontingent. Nog is het eene verwachting en kan nog niet ten volle de hand aan den ploeg worden geslagen.

IIe.

Wat kan echter intusschen wel gebeuren?

Op aandrang van de Tweede Kamer heeft de Regeering zooals bekend tot eene op bezuiniging gerichte organisatiewijziging van het leger besloten.

Nu zegt de Regeering, dat onze weermacht slechts in enkele opzichten grooter is dan in 1914. Argeloos volgt daarop: „tengevolge van de bestaande noodwetgeving". Maar die noodwetgeving beteekent, dat een groot aantal landstorm-jaarklassen, die, ware de vredestoestand ten volle hersteld, zouden zijn ontslagen, thans nog tot het leger behooren en kunnen worden opgeroepen. Geschiedt dit, dan heeft het leger een veel grootere sterkte dan de 200.000 man, waarover de Minister spreekt.

Zoolang „oorlogsgevaar" in den zin der wet blijft bestaan — en dit zal in verband met den gedeeltelijken staat van oorlog en van beleg nog wel niet terstond kunnen worden beëindigd — kan dus dit sterkere leger weder worden bijeengebracht. Telken jare zal die sterkte wel afnemen, doch niet in die mate, dat binnen zeer kort een daling beneden de 200.000 man is te wachten. En dan nog zijn er zóóveel geoefenden in Nederland, dat het geen moeite zal kosten het leger in geval van oorlog snel weer op sterkte te brengen.

Nu zien wij in de bestendiging van den toestand van oorlogsgevaar geen bezwaar. Immers, het kost het Rijk geen geld. Doch omgekeerd heeft deze toestand het groote voordeel, dat, zoolang hij bestaat, geen lichtingen aan het leger

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

behoeven te worden toegevoegd *om dit te versterken*. Het argument, dat er toch steeds een presente sterkte moet zijn voor vredesdienst en gebeurlijkheden, weegt ook niet meer zoo zwaar, nu de Regeering, door den wensch der Kamer te volgen toch reeds kazernes zal gaan sluiten, iets dat tot dusverre als onmogelijk werd beschouwd. Naarmate de lichtingen, die daartoe in aanmerking komen, gaan verdwijnen, zal dus voorzien moeten worden in de behoefte aan personeel voor onderhoud van paarden en materieel. Doch hiertoe is de oproeping van een geheele lichting niet noodig en kan met een zeer klein gedeelte worden volstaan, althans wanneer de beschikbare of nog aan te werven werkelooze vrijwilligers niet reeds voldoende zijn. De oefeningen treden dan geheel op den achtergrond.

Door samentrekking van garnizoenen kan dan een belangrijk aantal kazernes worden gesloten of, wat nog juister voorkomt, voor volkshuisvesting worden benut. Dat dit een groote beperking van uitgaven zou beteekenen behoeft niet te worden betoogd, hoewel het moeielijk is uit de gegevens van de begrooting een eenigszins juiste raming te maken.

Tot de vele bezwaren, die tegen het boven omschreven denkbeeld zullen worden aangevoerd, behooren er twee, die wij reeds thans willen bespreken.

In de eerste plaats de toestand, die ontstaat wanneer het oorlogsgevaar eens zou worden opgeheven, terwijl de behoefte aan een talrijk volksleger nog bestaat. In de tweede plaats het lot van het vrijwillig dienende personeel.

Het eerste bezwaar zal practisch wel niet zwaar wegen. Bij de geldelijke voordeelen, die aan een niet oproeping van lichtingen zijn verbonden zal de drang tot beëindiging van den toestand van oorlogsgevaar wel niet groot zijn. Intusschen ware de bevoegdheid tot oefening van de niet opgeroepenen niet prijs te geven, zoodat deze desnoods later nog eene zoo kort mogelijke opleiding, wellicht in de nabijheid der woonplaatsen, kunnen ontvangen.

Het tweede bezwaar zal niet mogen tellen. Immers, men mag toch geen lichtingen oproepen tot werkverschaffing aan vrijwillig personeel? Met goeden wil zal er voor velen

in staatsdienst nog werk genoeg zijn te vinden, alleen reeds door de groote administratieve veranderingen, die in het leger plaats grijpen. Meerderen zullen zichzelf een bezigheid of studie weten te verschaffen; de staat moet hen hiertoe de meest mogelijke medewerking verleenen.

De staat hoede zich echter om reeds thans vrijwillig personeel tegen eigen verkiezing te ontslaan of op wachtgeld te stellen. Men vergete toch niet, dat hen destijds een positie voor het leven werd voorgespiegeld.

Voor den Minister van Oorlog zal het een groot voordeel zijn, wanneer hij de organisatiewijzigingen, die hij thans zou gaan invoeren, niet tot uitvoering behoeft te brengen. De door Z. E. gevreesde verwarring zal daardoor toch worden vermeden.

Wanneer men ons echter vraagt of wij den door ons beschreven gedwongen winterslaap als het eene noodige beschouwen, antwoorden wij daarop beslist ontkennend. Wie het voorgaande met aandacht heeft gelezen, zal zich daarover niet verbazen. Er valt toch ook thans reeds opbouwend werk te doen. Reeds vermeldden wij toch, dat, zelfs wanneer het toekomstige bondscontingent uit militie zou worden samengesteld, een afzonderlijke betrouwbare Rijkspolitie behoorde te worden georganiseerd. De beginselen daarvan gaven wij hierboven reeds aan. Deze beginselen toch gelden voor beide denkbare gevallen. Zelfs wanneer de Volkenbond niet tot stand kwam en derhalve ons leger vermoedelijk in groote trekken niet veranderen zou, zouden wij eene belangrijke uitbreiding en verbetering van de marechaussee onvermijdelijk achten. [1])

Hiermede worde reeds thans begonnen. In het ten deele werkeloos wordende vrijwillig personeel van het leger is stof genoeg om eene uitbreiding in te leiden. Bovendien is er materieel te over om de marechaussee beter uit te rusten voor hare taak. Een dergelijke uitbreiding loopt in geenen deele vooruit op toekomstige regelingen, terwijl een bij-

[1]) De Minister van Binnenlandsche Zaken zinspeelde daar reeds op. Doch wat het tempo der voorgenomen uitbreiding aangaat zijn wij niet erg gerust.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

komend voordeel is, dat voor een deel van het vrijwillig personeel meteen werk is gevonden. Dat er voor overgang naar het zoo geziene wapen der marechaussee velen van onze beste officieren, kaderleden en vrijwilligers zouden zijn te vinden, is bij ons boven allen twijfel verheven.

Maar, zal men ons toevoegen, is er dan bij de uitbreiding van de marechaussee zoo een haast? Hebben wij dan niet overal burgerwachten, die zelfs in de verdere toekomst eene betrouwbare hulppolitie vormen zullen? Dit is juist, doch wil en kan men aan de burgerwachten het eeuwige leven geven?

Naar onze meening zeker niet. In eene moderne maatschappij hoede men er zich voor eene organisatie te laten bestaan, die het volk blijvend in tweeën splitst. De burgerwachten hebben op het juiste oogenblik zeer goede diensten gedaan. Op den duur zullen zij echter — en dit te meer daar waar zij zich, soms met trotschen burcht, het meest blijvend hebben georganiseerd — eene uitdaging vormen, die wij verderfelijk achten. Want de burgerwachten dienen klassebelangen, namelijk die van de bovendrijvende klassen onder het tegenwoordige régime, terwijl zij aan *iedere* Regeering steun moeten verleenen, willen zij zich een betrouwbare hulppolitie toonen. Hoe snel zullen de tegenwoordige burgerwachten toch verloopen, wanneer eens een sociaaldemocratisch bewind door den volkswil op het kussen is gebracht, dat toch evenzeer en wellicht nog meer dan het tegenwoordige, een betrouwbaar machtsmiddel behoeft!

Neen! Willen de burgerwachten ook voor de toekomst met dankbaarheid worden herdacht voor hetgeen zij in tijden van dreigend gevaar voor het vaderland hebben gedaan, dan dienen zij zoo spoedig mogelijk weer te verdwijnen. De Regeering werke daartoe mede door het op deugdelijken grondslag reorganiseeren van de marechaussee, waardoor zij geleidelijk kunnen verdwijnen.

C. CONCLUSIËN.

Wanneer wij thans onze beschouwingen bijeenvatten, dan voeren zij ons tot de volgende conclusiën:

I. Wanneer aan Nederland als lid van den Volkenbond wordt aanbevolen om aan eene wapenactie deel te nemen, mag het zich slechts dan daaraan onttrekken, wanneer het zich gerechtigd acht ook het deelnemen aan tegen den weerspannige gerichte financieele en economische maatregelen te weigeren of de verplichting tot het vergemakkelijken van den doortocht van andere wapenactie voerende bondstroepen niet uit te voeren.

II. De Raad van den Volkenbond zal ons land geen zware militaire verplichtingen opleggen.

III. Nederland heeft geen reden om als lid van den Volkenbond op het behoud van een leger van meer dan 25.000 à 30.000 man aan te dringen.

IV. Dit leger behoort een politieleger te zijn en geheel uit vrijwilligers te zijn samengesteld. Het volksleger dient dan te verdwijnen.

V. Mocht onverhoopt de Raad van den Volkenbond voor Nederland toch een volksleger blijven eischen, of mocht Nederland uit vrijen wil een volkslegertype behouden, dan dient *daarnaast* een sterke, goed gewapende en uitgeruste rijkspolitie te worden gevormd, waarvan het wapen der Koninklijke Marechaussee de kern moet vormen. Een vrijwilligersleger kan bijstand verleenen; aan een volksleger mag dit niet worden opgedragen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI. Tot voorbereiding van de vorming van een vrijwillig bondscontingent dan wel alleen tot vorming van een voldoend sterke rijkspolitie, moet reeds thans eene uitbreiding van het wapen der Koninklijke Marechaussee met kracht worden ter hand genomen, waarbij van de vrijwillig dienenden uit het leger gebruik moet worden gemaakt.

VII. Personeel van het te vormen vrijwillig politieleger worde gebruikt voor de lichamelijke opvoeding van de jeugd, en als voorgangers bij de verdere lichamelijke ontwikkeling van ouderen.

VIII. Door onderwijs en het aanleeren van ambachten, alsmede door tewerkstelling worde de Nederlandsche vrijwilliger voor verveling en demoralisatie bewaard, terwijl een handig geleid en goed ingelicht plaatsingsbureau moet zorg dragen, zoowel voor de zooeven bedoelde tewerkstelling als voor het verschaffen van betrekkingen aan degenen, die na volbrachten diensttijd het leger verlaten (capitulantenstelsel).

IX. Door uitstekende geestelijke en lichamelijke verzorging, door een goede bezoldiging, door gezonde voeding, door gezonde en aangename huisvesting, door gelegenheid tot huwen, door een kleedzame vredesuniform en door groote vrijheid buiten de diensturen (burgerkleeding) worde een uitstekende geest onderhouden.

X. De burgerwachten moeten worden opgeheven naarmate dit in verband met de uitbreiding der Marechaussee maar eenigszins mogelijk is.

XI. De lichting 1920 worde niet of slechts voor een zeer klein deel opgeroepen. In afwachting van het in het leven roepen van een volkenbondscontingent blijve de toestand van oorlogsgevaar gehandhaafd. De garnizoenen worden tot enkele samengetrokken, teneinde de noodige werkkrachten tot onderhoud van paarden en materieel te beperken. De niet hoog noodige kazernes worden gesloten of bij den bestaanden woningnood voor volkshuisvesting benut. Voor het ten deele werkeloos wordende vrijwillig personeel worde

passende bezigheid gezocht. Dit personeel worde echter voorshands niet tegen eigen verkiezing ontslagen of op wachtgeld gesteld.

Wij beëindigen hiermede onze beschouwingen. Mogen zij veler oogen openen voor andere wegen dan in de pers en door de Regeering als regel worden aangewezen. En mogen zij bijdragen tot hetgeen zij beoogen: oplossing van het legervraagstuk in het waarachtig belang van Nederland als toekomstig loyaal lid van den Volkenbond.

Amsterdam, November 1919.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPU